

Arvamuslugu

Miks korraldada kommunistlike repressioonide ohvrite mälestuseks nende nimede järjepidev lugemine?

15. ja 16. mail korraldavad Jutlustajate Ordu vennad (dominiiklased) ja nende sõbrad Tallinna keskaegses dominiiklaste kloostri kommunistlike repressioonide tagajärjel hukkunud eestimaalaste nimede järjepideva lugemise. Võimalik, et tekib küsimus, miks selline algatus ja mis on selle tähendus. Püüan sellele küsimusele vastata.

Miks kedagi või midagi mäletada... mälestada?

Kellegi mälestamine värskendab meie teadlikkust sellest, et oleme oma esivanemate või iseenda läbielatud möödaniku pärijad. Mõne esivanema või minevikus toimunud sündmuse nimetamine tuletab meelde, et tänane päev on vaid üks tagasihoidlik lüli inimajaloo pikas ahelas. Mälestamine väljendab austust, kurbust või tänulikkust, pannes tundma alandlikkust meile eelnenud ajaloo suuruse või traagilisuse ees.

Kuid mälestamine ei tähenda lihtsalt minevikku vaatamist. Kui autot juhtides vaadata ainult tahavaatepeeglist, on suur tõenäosus, et juhtub õnnetus. Et mälestamine oleks mõtestatud, tuleb seda teha viisil, mis kaasab nii oleviku kui tuleviku. Vaid siis on meil võimalik saada selgust tänapäeval toimuvast mineviku sündmuste valguses. See omakorda lisab teadmisi ja võimalusi tuleviku ülesehitamiseks. Ilma juurteta ei saa ükski puu kasvada ega vilja kanda. Mäletamine tähendab võtta vastutus ja olla hooliv tuleviku suhtes.

Kui sünnib laps, on vanemate üheks esimeseks mõtteks leida talle nimi. Ka piiblis näitab nime andmine, et mõni mees või naine saab koha Jumala plaanides. Nime andmisega loome sellele inimesele elamise ruumi - me tunnustame tema õigust elada! Korrates juba surnud inimese nime, teeme talle koha meie praeguses elus. See võimaldab meil väljendada empaatiat ja tänulikkust ning lisada selle inimese elu kui lüli ühendatud ketti, mida me oma eludega ehitame.

See ongi kommunistlike repressioonide tagajärjel elu kaotanud 22 601 eestimaalase nime katkematu lugemise peamine eesmärk. Nimede lugejad, kes esindavad Eesti ühiskonna väga erinevaid tahke, kutsuvad üles meenutama kõiki neid traagiliselt purustatud elusid, et väestada soovi õiglase rahu valitsemiseks Eestimaa elanike jaoks ka tulevikus.

Miks korraldada mälestusüritus just 15.-16. mail 2025?

Peapiiskop Eduard Profittlich oli üks kommunistlike repressioonide ohvritest. Pärast seda, kui ta oli 1930. aastast juhtinud Eesti katoliku kogukonna tegevust, küüditati ta 1941. aastal ja suri 1942. aastal Kirovi vanglas märtrina. Tema surma tingis kristlik pühendumus, soov jääda ustavaks oma kogudusele ja kõigile eestlastele nende kannatustes ja tragöödias. Tänavu 17. mail Raekoja platsil aset leidval Pühal Missal kuulutab Rooma Katoliku Kirik peapiiskop Eduard Profittlichi õndsaks.

Eduard Profittlichi ohverduse avalik ja ametlik tunnustamine on võimalus meenutada kõiki repressioonides elu kaotanud eestimaalasi, aga ka laiemalt kõiki neid, kes kannatasid Nõukogude Liidu okupatsiooni all, unustamata neid, kes langesid Eestis natsistliku okupatsiooni ajal.

Miks on dominiiklased sellise mälestusürituse algatajateks?

Alates 1239. aastast on dominiiklased ehk Jutlustajate Ordu olnud seotud Eestimaa ajalooga. Kuni reformatsioonini aitasid dominiiklastest vennad kaasa kohalike elanike intellektuaalsele ja vaimsele

elule. Selles loos on olnud pikki pause. Kuid dominiiklased naasid Tallinnasse taas 19. sajandil ja uuesti ka 1996. aastal, niipea kui see jälle võimalikuks osutus. Tänapäeval kannavad dominiiklastest vennad ja ilmikliikmed endas dominiiklaste vaimsust ning püüavad oma palvete ja tegevusega osaleda ja toetada kohalikku elu ja inimesi.

Möödunu mäletamine on dominiiklaste jaoks, nagu kõigi kristlaste jaoks, oluline tegevus. Iga kord, kui pühitseme armulauda, teeme seda Kristuse mälestuseks. Nii avaldame tänu Tema ohverduse eest ja kõige eest, mida Ta on inimkonnale andnud. Kommunistlike repressioonide ohvrite mälestamine Eestis on selle traditsiooni laiendus. Selle mälestusüritusega püüame toita juuri, mis dominiiklasi Eestimaaga seovad, et koos ehitada tulevikku, “kus heldus ja tõde saavad teineteisega kokku, õigus ja rahu annavad teineteisele suud” (Ps 85:11).

Dominiiklaste kaks traditsioonilist motot viitavad otseselt mineviku mäletamise olulisusele. *Contemplare et aliis tradere* (Mõtisklegem ja andkem teistele teada) näitab meie valmisolekut ehitada silda mineviku, oleviku ja tuleviku vahele. Mäletades ja uurides eelnenud põlvete inimesi ja sündmusi, on võimalik laduda vundamenti tulevikule. Teine moto, *Veritas* (Tõde), näitab kvaliteeti, mis peab sellel ehitataval sillal olema. Mineviku eiramine tähendab tõe moonutamist ja tuleviku rajamist liivale ning ukse avamist kõrkusele, autoritaarsusele ja omavolile. Just tõe otsimise nimel on dominiklased pühendunud mineviku mäletamisele. Me kutsume kokku ligi 200 inimest Eesti ühiskonna eri kihtides, kes loevad repressioonide ohvrite nimesid ja pakume eestimaalastele võimaluse tulla kokku ja tunnetada oma ühiseid juuri.

Kommunistlike repressioonide tagajärjel hukkunute nimede järjepidev lugemine toimub 15. mail alates 15.50 Tallinna keskaegses dominiiklaste kloostri ja seda kantakse üle Youtube'is (www.dominiiklased.ee). Lugemiskoht ei ole avalikkusele avatud, kuid kloostri hoovi (sissepääs Theatrumi kaudu, Vene tänavalt) on võimalik asetada lilli või küünlaid. Peapiisikop Eduard Profittliche õndsakssaamise avalik Püha Missa toimub 17. mail kell 11 Raekoja platsil (www.profittlich.eu).

Alain Arnould OP
DominiiklaneTallinnas
2. aprill 2025